

в инновационной деятельности педагога в контексте применения современных креативных технологий обучения. Доказано, что решение психодидактических проблем инновационной деятельности педагога в контексте применения креативных технологий обучения зависит от осознания педагогом необходимости не только дидактической подготовки (технологическая компетентность инновационно-креативного характера, наличие, разработка и обнародование учебно-методического обеспечения), но и квинтэссенции психологической готовности к такому роду деятельности (умение создавать и стимулировать положительную учебную атмосферу с учетом возрастной категории учащихся/студентов, решать педагогические ситуации, соблюдать меры в применении креативных технологий обучения и в логическом объединении традиционных и инновационно-креативных методов обучения и т. д.).

Ключевые слова: психодидактические проблемы, инновационная деятельность педагога, современные креативные технологии обучения.

Inna Osadchenko, Mariyana Kovalchuk. PSYCHO-DIDACTIC PROBLEMS OF INNOVATIONAL ACTIVITIES OF THE TEACHER IN THE CONTEXT OF THE USAGE OF MODERN CREATIVE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES. The article deals with the analysis of scientific sources and empirical material. It defines and characterizes psycho-didactic problems and ways of their solution in the innovative activities of the teacher in the context of using modern creative educational technologies. We proved in the article that solution to psycho-didactic problems of innovative activities of the teacher in the context of using modern technologies of education depends on the teacher's awareness as to the necessity of didactic training (technological competence of innovative and creative character; existence and work on methodological supplement), also psychological training and preparation for such activities (ability to create and stimulate positive educational atmosphere including age category of the students, readiness to solve pedagogical problems, work within the limits of using creative technologies of education and logical combination of traditional and innovational, creative methods of education etc.)

Key words: psycho-didactic problems, innovative activity of the teacher, modern creative technologies of education.

Стаття надійшла до редколегії 09.06.2017 р.

УДК 373.5.011.3-051:94:34

Вікторія Прокопчук

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки (Луцьк)

МЕТОДИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ІСТОРІЇ ТА ПРАВОЗНАВСТВА ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

У статті подаються погляди зарубіжних та вітчизняних учених та окремі офіційні документи, де визначено ряд освітніх понять, зокрема: «компетентність», «професійна компетентність», «методична компетентність вчителя»; запропоновано власне бачення професійної та методичної компетентності вчителя загалом та вчителя історії та правознавства зокрема; методична компетентність розглядається як складова професійної; подано зміст методичної компетентності вчителя історії та правознавства.

Ключові слова: компетентність, професійна компетентність, професійна компетентність вчителя, методична компетентність вчителя історії та правознавства.

Постановка проблеми та її значення. Світові тенденції у галузі педагогічної освіти засвідчують зростання вимог до рівня професіоналізму вчителів. Основні проблеми, з якими зустрічаються педагоги це: активна динаміка змісту освіти, різноплановість проблем виховання; інтеграція знань, умінь і навичок із таких суміжних з педагогікою наук як філософія, психологія, медицина тощо; робота в єдиному інформаційному середовищі; активне використання інформаційних технологій у навчально-виховному процесі тощо. Реалізувати ці завдання може лише вчитель з високим рівнем професійної компетентності.

Педагогічна Конституція Європи, прийнята у травні 2013 року членами Асоціації ректорів педагогічних університетів Європи на їх зустрічі у місті Франкфурті-на-Майні (Німеччина) проголошує, що головним завданням підготовки європейського вчителя є формування здатності до практичної навчально-виховної діяльності як динамічного поєднання етичних цінностей і когнітивних, метакогнітивних, міжособистісних і практичних вмінь та навичок, знань та розуміння [16]. Вчитель історії та правознавства покликаний сприяти розвитку учня як особистості, який керується гуманістичними нормами і

цінностями, усвідомлює себе громадянином України та вміє успішно реалізуватися в сучасному українському суспільстві. Щодо формування компетентностей вчителя правознавства, то слід зауважити, що рівень вивченості цього питання недостатній. Зазвичай, вчителі історії навчають учнів і правознавству. Саме тому ми обрали проблему професійної та, особливо, методичної компетентності вчителів історії та правознавства.

Аналіз досліджень. Компетентність учителя досліджували: В. Бондар, І. Зязюн, Д. Мазоха, А. Радченко, В. Семиченко, В. Сластенін, Е. Соф'янець, Р. Хмельюк, Л. Хоружа та інші.

Проблеми розвитку професійної компетентності вчителя знайшли своє відображення в працях В. Адольфа, В. Бондаря, Н. Бібік, О. Біди, Т. Браже, А. Деркача, Т. Добудько, О. Дубасенюк, І. Зимньої, І. Зязюна, Б. Ельконіна, Н. Кузьміної, В. Лозової, О. Овчарук, Л. Парашенко, О. Пометун, І. Прокопенко, С. Ракова, А. Реана, О. Савченко, В. Сластьоніна, С. Скворцової, А. Хуторського, В. Шахова, О. Шиян та інших.

Дослідженням проблем методичної компетентності вчителів займалися науковці О. Бігич, Т. Гущина, Т. Загривна, В. Земцова, О. Зубков, М. Михнюк, А. Мормуль, Н. Стефанова, О. Тумашова, В. Шаган та інші.

Сучасна методика навчання історії в контексті діяльнісного і компетентнісного підходів розкривається в дисертаційних дослідженнях, посібниках і публікаціях К. Баханова, В. Власова, Т. Ладиченко, Ю. Малієнко, І. Мельникової, П. Мороза, В. Мисана, О. Пометун, А. Приходько, М. Студенікіна, О. Трухана, Г. Фреймана та інших. Однак, у цих працях не висвітлюються системно питання методичної компетентності вчителя історії та правознавства.

Мета статті передбачає: розглянути методичну компетентність вчителя історії та правознавства. **Завдання:** проаналізувати поняття «компетентність», «професійна компетентність вчителя» та «методична компетентність вчителя»; сформулювати власне бачення сутності методичної компетентності вчителя історії та правознавства; визначити зміст методичної компетентності вчителя історії та правознавства.

Виклад основного матеріалу. Для початку коротко розмежуємо поняття «компетентність» та «компетенція». В науковій літературі 20 століття ми не зустрічали ці поняття так часто, як тепер. Академічний словник української мови містить визначення поняття «компетентний» як такий, що має достатні знання в якій-небудь галузі; який з чим-небудь добре обізнаний, тямущий [2,с.250]. Тлумачення поняття «компетентність» у словнику відсутнє. У Новому тлумачному словнику української мови «компетенція» трактується як добра обізнаність із чим-небудь; коло повноважень якої-небудь організації, установи, особи [15,с.874].

Енциклопедія освіти так визначає компетенції: «Відчужена від суб'єкта, наперед задана соціальна норма (вимога) до освітньої підготовки учня, необхідна для його якісної продуктивної діяльності в певній сфері, тобто соціально закріплений результат» [9,с.408].

Зупинимось детальніше на понятті «компетентність». Зокрема, Дж. Равен під компетентністю розумів специфічну здатність, необхідну для ефективного виконання конкретної дії в конкретній предметній галузі і включає вузькоспеціальні знання, предметні навички, способи мислення, а також розуміння відповідальності за свої дії. У структурі компетентності він виділяє чотири компоненти: когнітивний, афективний, вольовий, навички і досвід [18].

О. Пометун розглядає компетентність як психологічне новоутворення, що зароджується в здатності людини змінювати в собі те, що має змінитись як відповідь на потребу, на виклик ситуації [16,с.150].

У колективній праці «Глобалізація образования: Компетенции и системы кредитов» компетенція визначається як готовність людини до мобілізації знань, умінь, зовнішніх ресурсів для ефективною діяльності в конкретній життєвій ситуації. Компетентність – сукупність компетенцій [4,с.331].

На думку І. Міщенко, найчастіше в структурі компетентності виділяють: операційно-технічну сферу (знання, навички, уміння, професійно значущі якості); мотиваційну сферу

(спрямованість, інтерес, мотиви, потреби); практично-діяльнісну сферу (засоби виконання діяльності, результативні показники діяльності) [12].

Отже, спільним для багатьох вчених є розуміння компетентності як набутої характеристики особистості, що сприяє успішній інтеграції молодого людини у сучасний соціум.

А. Хуторський визначає компетентність як сукупність особистісних якостей учня (ціннісно-сміслових орієнтацій, знань, умінь, навичок, здібностей), зумовлених досвідом його діяльності у певній соціально і особистісно значущій сфері. [20].

До певної міри підсумовує та узагальнює погляди різних дослідників прийнятий у 2011 році Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти який визначає компетентність як набуту у процесі навчання інтегровану здатність учня, що складається із знань, умінь, досвіду, цінностей і ставлення, що може цілісно реалізовуватися на практиці. Відповідно, компетенція – це суспільно визнаний рівень знань, умінь, навичок, ставлень у певній сфері діяльності людини [6].

Перейдемо до характеристики поняття «професійна компетентність» взагалі та вчителя зокрема. Аналіз наукової літератури дає нам можливість стверджувати, що науковці по-різному трактують поняття професійна компетентність.

Деякі вчені пов'язують професійну компетентність із поняттям культура (О.В. Бондаревська, Б.С. Гершунський, А.І. Піскунов, О.В. Попова), інші розуміють професійну компетентність як систему якостей та вмінь (Т.Г. Браже, Н.І. Запрудський).

А. Маркова, розглядаючи професійну компетентність, у своїй фундаментальній праці «Психологія професіоналізму» визначила наступні її види: спеціальна компетентність (володіння власне професійною діяльністю на достатньо високому рівні, здатність проектувати свій подальший професійний розвиток); соціальна компетентність (володіння спільною (груповою, кооперативною) професійною діяльністю, співпрацею, а також прийнятими в певній професії прийомами професійного спілкування; соціальна відповідальність за результати своєї професійної праці); особистісна компетентність (володіння прийомами особистісного самовираження й саморозвитку, засобами протистояння професійним деформаціям особистості); індивідуальна компетентність (володіння прийомами саморегуляції і розвитку індивідуальності в рамках професії, готовність до професійного зростання, здатність до індивідуального самозбереження, неспівдладність професійному старінню, уміння організувати раціонально свою працю). У професійній компетентності вчителя А.К.Маркова виділяє спеціальну, соціальну, особистісну та індивідуальну види компетентностей [11,с.34-35].

В. Адольф стверджує, що професійна компетентність – це складне утворення, що вміщує комплекс знань, умінь, властивостей і якостей особистості, що забезпечують варіативність, оптимальність та ефективність побудови навчально-виховного процесу [1,с.118].

Професійна компетентність, на думку Н.В. Кузьміної, включає п'ять елементів чи видів компетентності: спеціальна і професійна компетентність в галузі дисципліни, що викладаються; методична компетентність (щодо способів формування знань, умінь в учнів); соціально-психологічна компетентність (стосовно процесу спілкування); диференційно-психологічна (відноситься до мотивів, здібностей, напрямів учнів); аутопсихологічна компетентність (стосується переваг та недоліків власної діяльності) [10,с.90].

С.Г. Молчанов у понятті «професійна компетентність» виділяє наступні складові: професійна кваліфікація; соціально-професійний статус; професійно значущі особистісні якості. Дослідник зазначає, що у професійній компетентності варто фіксувати її соціальний аспект, що відображає особливості професії працівника освіти як представника групи професій соціальної сфери [13].

На думку В. Шахова, компетентність у сфері педагогічної діяльності містить теоретико-методологічні, психолого-педагогічні та дидактико - технологічні знання; діагностико-прогностичні, аналітичні, рефлексивні уміння; професійні педагогічні позиції, професійно важливі якості особистості; педагогічну ерудицію; педагогічне мислення

(здатність до аналізу педагогічних ситуацій); педагогічну інтуїцію й імпровізацію; педагогічну спостережливість; педагогічний оптимізм; педагогічне прогнозування [21,с.78].

У Енциклопедії освіти зазначено: «Професійна компетентність (лат. *Professiono* – офіційно оголошене заняття; *compete* – досягати, відповідати, підходити) – інтегративна характеристика ділових і особистісних якостей фахівця, що відображає рівень знань, умінь, досвіду, достатніх для досягнення мети з певного виду професійної діяльності, а також моральну позицію фахівця»[9,с. 722-723].

Педагогічна Конституція Європи визначає основні компетентності, якими має володіти сучасний вчитель наступним чином: 1)комунікативна компетентність (зокрема, сучасний учитель має вільно володіти кількома європейськими мовами); 2)компетентність самоідентичності; 3)компетентність справедливості; 4)лідерська компетентність; 5)дослідницько-аналітична компетентність; 6)здатність навчатися протягом життя; 7)емпатія – здатність розуміти переживання учня чи студента та співпереживати в процесі спілкування. Найважливіша компетентність педагога ХХІ століття – забезпечити навчальне середовище, яке сприяє благополуччю кожної дитини і формує її багатий духовний світ [16].

Таким чином, аналіз проблеми професійної компетентності вчителя дозволяє представити її як багатоаспектну. Очевидно, професійна компетентність є комплексом знань вмінь та навичок, необхідних для здійснення певної професійної діяльності. Щодо професії вчителя, то необхідно додати ряд особистих якостей, важливих у професії.

Отже, наше бачення складових елементів професійної компетентності вчителя-предметника (вчителя історії та правознавства) наступне: предметна (історія, правознавство), психологічна, педагогічна, методична, інформаційно-комунікаційна, особисті професійно важливі людські якості (креативність, організованість, відповідальність, ораторські здібності, доброта, емпатія тощо) та внутрішня потреба до постійної самоосвіти та професійного удосконалення і зростання. Всі зазначені компетентності комплексно складають професійну компетентність перебуваючи у постійному зв'язку та є взаємозалежними.

Науковці аналізують сутність методичної компетентності вчителів різних спеціальностей, наприклад: А. Мормуль (вчителі гуманітарного профілю), Л. Сімоненко (вчителі української мови) П. Самойленко (вчителі хімії), Н. Грицай (вчителі біології), В. Заболотний (вчителі хімії), К. Ткаченко, О. Жигайло, О. Гунза (вчителі початкових класів) та інші.

Розглянемо окремі характеристики методичної компетентності. Л. Сімоненко вважає, що методична компетентність учителя української мови – це складне інтегративне утворення, що становить поєднання результату методичної підготовки, тобто синтез знань (психолого-педагогічних, загальнонавчальних, предметних), умінь (загальнопедагогічних, спеціальних і комунікативних) і навичок педагогічної діяльності, необхідних для ефективної реалізації процесу навчання української мови, методичного досвіду, отриманого в процесі професійної діяльності та особистісних рис педагога [19].

Н. Грицай трактує методичну компетентність вчителя біології як інтегративну характеристику ділових і особистісних якостей фахівця, яка відображає сукупність засвоєних у результаті психолого-педагогічної, методичної та предметної підготовки знань, сформованих умінь логічно обґрунтовано і методично правильно конструювати навчальний процес для конкретної дидактичної ситуації з урахуванням психологічних механізмів засвоєння і проявляється в педагогічній і науково-методичній діяльності[5].

В. Галай визначає методичну компетентність як головну складову педагогічної компетентності, що забезпечує здатність розпізнавати й вирішувати методичні завдання, які виникають у ході педагогічної діяльності вчителя. Її структуру визначає методична культура, методичне мислення, методична творчість, культура і його мобільність. Результатом розвитку методичної компетентності повинно стати досягнення кращих результатів педагогічної діяльності, засноване на появі нового (особистісного) досвіду, потреби вчителів у безперервній освіті [3].

О. Жигайло та О. Гунза розглядають методичну компетентність як складову професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів. Під методичною

компетентністю вчителя початкових класів вони розуміють інтегральну якість особистості, яка проявляється у здатності здійснювати діяльність, на основі знань, умінь, навичок, цінностей і досвіду [7,с.186].

А. Мормуль окреслює зміст поняття «методична компетентність» як систему наукових, психологічних, педагогічних і предметних знань та професійно-методичних умінь, які базуються на знаннях дидактичних методів, принципів і прийомів та сприяють формуванню всіх компонентів професійної компетентності [14,с.178].

В. Заболотний розглядає методичну компетентність як систему, що включає предметну, психолого-педагогічну, інформаційно-технологічну, комунікативну і рефлексивну підготовки [8,с.6].

О. Шестоपालюк, аналізуючи структуру професійної компетентності учителів правознавства, виділяє предметно-методичну компетентність у предметній галузі [22,с.150].

Ми вважаємо, що методична компетентність є складовою частиною професійної компетентності вчителя та передбачає комплекс знань умінь та навичок вчителя-предметника, необхідних для навчання школярів основам певних наук (історії, правознавства), або комплекс знань умінь та навичок необхідних для здійснення вчителем навчальної та навчально-виховної діяльності з предмету.

Місце методичної компетентності у структурі діяльності вчителя дуже важливе. Вона завершує процес формування професійної компетентності вчителя-предметника ще в умовах вищого навчального закладу та виводить студентів безпосередньо на педагогічну практику. У професійній діяльності вчителя-предметника методична компетентність є базовою у підготовці та проведенні уроків.

Наше бачення змісту методичної компетентності вчителя історії та правознавства наступне. Вчитель має володіти комплексом знань, вмінь та навичок для реалізації ряду методичних завдань:

- формування історичних та правничих знань учнів;
- методика виховання учнів як на уроках історії та правознавства, так і у позаурочний час;
- формування вмінь, навичок та компетенцій школярів у процесі вивчення історії та правознавства;
- розуміння сутності та вміння встановити міжпредметні та міжкурсові зв'язки у навчальному процесі (інтегрування міжпредметних та міжкурсівих знань, умінь та навичок учнів);
- знання методів навчання та методику їх використання;
- урок історії, правознавства (вимоги до уроку, етапи підготовки, класифікації типів, структура, підготовка плану-конспекту);
- перевірка та оцінка навчальних досягнень учнів;
- створення та функціонування шкільного кабінету з предмету.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Ми проаналізували погляди різних учених щодо ряду понять «компетентність», «професійна компетентність учителя», розглянули методичну компетентність взагалі та вчителя історії та правознавства зокрема. Визначили, що методична компетентність входить до складу професійної компетентності. Окремі компетентності (педагогічна, психологічна, предметна, інформаційно-комунікаційна, особисті якості вчителя) комплексно складають професійну компетентність перебуваючи у постійному зв'язку та є взаємозалежними. Методична компетентність передбачає комплекс знань умінь та навичок вчителя-предметника, необхідних для навчання школярів основам певних наук (історії, правознавства). Якість організації навчання історії та правознавства напряду залежить від рівня методичної компетенції вчителя. У перспективі слід досліджувати процес формування методичної компетентності вчителя історії та правознавства.

Джерела та література

1. Адольф В.А. Профессиональная компетентность современного учителя[Текст] / В.А. Адольф–Красноярск : КГУ,1998. – 310 с.

2. Академічний тлумачний словник української мови в 11 томах [Текст] / І. К. Білодід. – Т4. – 1973. – 550 с.
3. Галай В. Розвиток методичної компетентності вчителів технологій в умовах модернізації вищої освіти [Електронний ресурс] / В. Галай. – Режим доступу: http://library.udpu.rg.ua/labrari_files/zbirnuk_nayk_praz/2010/2010_2_11.pdf
4. Глобалізація образования : Компетенции и системы кредитов [Текст] / А. А. Егоров и др ; [под общ. ред. Ю. Б. Рубина]. – М.: Маркет ДС Корпорейшн, 2005. – 490 с.
5. Грицай Н. Формування методичної компетентності майбутніх учителів біології в умовах вищого навчального закладу. Педагогіка. – Нова педагогічна думка. Проблеми підготовки сучасного вчителя. – №5. – 2012. – С. 26-33. – Режим доступу: <http://www.stationline.org.ua/pedagog/106/19098-formuvannya-metodichnoi-kompetentnosti-majbutnix-uchiteliv-biologii-v-umovax-vishhogo-navchalnogo-zakladu.html>
6. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://mon.gov.ua/content/Освіта/post-derzh-stan-\(1\).pdf](http://mon.gov.ua/content/Освіта/post-derzh-stan-(1).pdf)
7. Жигайло О, Гунза О. Формування методичної компетентності майбутніх вчителів початкових класів у процесі викладання дисциплін природничо-математичного циклу / О. Жигайло, О. Гунза / Актуальні питання гуманітарних наук. Міжвузівський збірник наукових праць молодих учених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Випуск 4. – Дрогобич: Просвіт, 2013. – С. 184-190
8. Заболотний В. Ф. Формування методичної компетентності учителя фізики засобами мультимедіа [Текст] / Володимир Федорович Заболотний. – Вінниця : «Едельвейс і К», 2009. – 454 с.
9. Енциклопедія освіти [Текст] / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремінь. К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
10. Кузьміна Н. В. Професіоналізм личности преподавателя и мастера производственного обучения [Текст] / Н. В. Кузьміна. – М.: Высш. шк., 1990. – 119 с.
11. Маркова А. К. Психология профессионализма [Текст] / А. К. Маркова. – М: Международный гуманитарный фонд „Знание”, 1996. – 308 с.
12. Міщенко І. Б. Компетентність майбутніх фахівців: методологія та досвід формування в умовах вищої школи [Текст] / Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія №11. Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління: збірник наукових праць. – Випуск 8. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – 170 с.
13. Молчанов, С. Г. Професіональна компетенция и система повышения квалификации педагогических и управленческих работников [Текст] / С. Г. Молчанов. – М., 2007. – 84 с.
14. Мормуль А. Методична компетентність майбутніх вчителів гуманітарного профілю як педагогічна проблема [Текст] / А. Мормуль / Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Випуск 43. Педагогічні науки. Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2009. – С. 176-179
15. Новий тлумачний словник української мови (у трьох томах) [Текст] / [сост. В. В. Яременко, О. М. Сліпущко]. – 1 том. – К.: "АКОНІТ", 2006. – 926 с.
16. Педагогічна Конституція Європи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://yspu.org/images/0/00/Frankfurt2013.pdf>
17. Пометун О. І. Реалізація компетентнісного і діяльнісного підходів у сучасному підручнику історії [Текст] / О. І. Пометун. – Український педагогічний журнал. – 2015 – № 2. – С. 146-157
18. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация [Текст]: Пер. с англ. – М: Когито-Центр, 2002. – 396 с.
19. Сімоненко Л. Ю. Методична компетентність як складник професійної компетентності вчителя української мови [Електронний ресурс] / Л. Ю. Сімоненко // Науковий вісник Донбасу. – 2013. – №2. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Znvd_2013_2_28.pdf.
20. Хуторской А. В. Технология проектирования ключевых и предметных компетенций [Электронный ресурс] / А. В. Хуторской // Интернет-журнал „Эйдос” 2005. – 12 декабря. – Режим доступа : <http://www.eidos.ru/journal/2005/1212.htm>.
21. Шахов В. І. Базова педагогічна освіта майбутнього учителя: загальнопедагогічний аспект [Текст] / В. І. Шахов. – Вінниця : Едельвейс, 2007. – 383 с.
22. Шестопалюк О. О. Структура професійної компетентності учителів правознавства / О. О. Шестопалюк / Освіта дорослих: теорія, досвід, перспектива: зб. наук. пр. – 2014. – Випуск 1(8). – С. 145-153.

Reference

1. Adol'f V. A. Professy`onal`naya kompetentnost` sovremennogo uchy`telya [Текст] / V. A. Adol'f. – Krasnoyarsk : KGU, 1998. – 310 s.
2. Akademichny`j tлумachny`j slovny`k ukrayins`koyi movy` v 11 tomax [Текст] / I. K. Bilodid/. – T4, 1973r. – 550s.
3. Galaj V. Rozvy`tok metody`chnoyi kompetentnosti vchy`teliv texnologij v umovax modernizaciyi vy`shhoyi osvity` [Elektronny`j resurs] / V. Galaj. – Rezhy`m dostupu: http://library.udpu.rg.ua/labrari_files/zbirnuk_nayk_praz/2010/2010_2_11.pdf
4. Globaly`zacy`ya obrazovany`ya : Kompetency`y` y` sy`stemy kredy`tov [Текст] / A. A. Egorov y` dr ; Pod obshh. red. Yu. B. Ruby`na. – M.: Market DS Korporejshn, 2005. – 490s.
5. Gry`czaj N. Formuvannya metody`chnoyi kompetentnosti majbutnix uchy`teliv biologiyi v umovax vy`shhogo navchal`nogo zakladu. Pedagogika. – Nova pedagogichna dumka. Problemy` pidgotovky` suchasnoho vchy`telya. –

- #5.–2012.–S.26-33–.Rezhy`m dostupu: <http://www.stattionline.org.ua/pedagog/106/19098-formuvannya-metodichnoyi-kompetentnosti-majbutnix-uchiteliv-biologiyi-v-umovax-vishhogo-navchalnogo-zakladu.html>
6. Derzhavny`j standart bazovoyi i povnoyi zagal`noyi seredn`oyi osvity` [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: [http://mon.gov.ua/content/Osvita/post-derzh-stan-\(1\).pdf](http://mon.gov.ua/content/Osvita/post-derzh-stan-(1).pdf)
 7. Zhy`gajlo O, Gunza O. Formuvannya metody`chnoyi kompetentnosti majbutnix vchy`teliv pochatkovy`x klasiv u procesi vy`kladannya dy`scy`plin pry`rodny`cho-matematy`chnogo cy`klu/O.Zhy`gajlo, O. Gunza/Aktual`ni py`tannya gumanitarny`x nauk. Mizhvuzivny`ky`j zbirny`k naukovy`x pracz` molody`x ucheny`x Drogoby`cz`kogo derzhavnogo pedagogichnogo universy`tetu imeni Ivana Franka. Vy`pusk 4. – Drogoby`ch: Prosvit, 2013. –S. 184-190
 8. Zabolotny`j V. F. Formuvannya metody`chnoyi kompetentnosti uchy`telya fizy`ky` zasobamy` mul`ty`media [Tekst] / Volody`my`r Fedorovy`ch Zabolotny`j.–Vinny`cya : «Edel`vejs i K», 2009. - 454 s.
 9. Ency`klopediya osvity` [Tekst] / Akad. ped. nauk Ukrayiny`; golovny`j red. V. G. Kremin`. K. : Yurinkom Inter, 2008.–1040 s.
 10. Kuz`my`na N.V. Profesy`onal`y`zm ly`chnosty` prepodavatela y` mastera proy`zvodstvennogo obuchenya [Tekst] / N.V. Kuz`my`na. – M.: Vyssh. shk., 1990. –119 s.
 11. Markova A. K. Psy`xology`ya profesy`onal`zma [Tekst/A. K. Markova. –M: Mezhdunarodny`j gumany`tarny`j fond „Znany`e”, 1996. –308 s.
 12. Mishhenko I.B. Kompetentnist` majbutnix faxivciv: metodologiya ta dosvid formuvannya v umovax vy`shhoi shkoly` [Tekst] / Naukovy`j chasopy`s NPU imeni M.P. Dragomanova. Seriya#11. Sociologiya. Social`na robota. Social`na pedagogika. Upravlinnya: zbirny`k naukovy`x pracz`. – Vy`pusk 8. –K.: Vy`d-vo NPU imeni M.P. Dragomanova, 2008.–170s.
 13. Molchanov, S.G. Profesy`onal`naya kompetency`ya y` sy`stema povysheny`ya kvaly`fy`kacy`y` pedagogy`chesky`x y` upravlenchesky`x rabotny`kov [Tekst] / S.G Molchanov. –M., 2007. – 84 s.
 14. Mormul` A. Metody`chna kompetentnist` majbutnix vchy`teliv gumanitarnogo profilyu yak pedagogichna problema [Tekst] /A. Mormul` / Visny`k Zhy`tomy`rs`kogo derzhavnogo universy`tetu imeni Ivana Franka. Vy`pusk 43. Pedagogichni nauky`. Vy`d-vo ZhDU im. Ivana Franka, 2009. –S.176-179
 15. Novy`j tlumachny`j slovny`k ukrayins`koyi movy` (u tr`ox tomah) [Tekst] / [sost. V. V Yaremenko, O. M. Slipushko]. –1 tom. –K.: "AKONIT", 2006. –926 s.
 16. Pedagogichna Konstytuciya Yevropy` [Elektronny`j resurs]. –Rezhy`m dostupu: <http://yspu.org/images/0/00/Frankfurt2013.pdf>
 17. Pometun O.I. Realizaciya kompetentnisnogo i diyal`nisnogo pidxodiv u suchasnomu pidruchny`ku istoriyi [Tekst] /O.I. Pometun. –Ukrayins`ky`j pedagogichny`j zhurnal. –2015–# 2. – S.146-157
 18. Raven Dzh. Kompetentnost` v sovremennom obshhestve: vyavleny`e, razvy`ty`e y` realy`zacy`ya [Tekst]: Per. s angl. –M: Kogy`to-Centr, 2002.– 396 s.
 19. Simonenko L. Yu. Metody`chna kompetentnist` yak skladny`k profesijnoyi kompetentnosti vchy`telya ukrayins`koyi movy` [Elektronny`j resurs] / L. Yu. Simonenko //Naukovy`j visny`k Donbasu. –2013. –№2–.Rezhy`m dostupu:http://nbuv.gov.ua/j-pdfZnvd_2013_2_28.pdf.
 20. Xutorskoj A. V. Texnologiy`ya proekty`rovany`ya klyuchevy`x y` predmetny`x kompetency`j [Elektronny`j resurs] / A. V. Xutorskoj // Y`nternet-zhurnal „Ejdos–”2005. –12 dekabrya. - Rezhy`m dostupa :[Http://www.eidos.ru/journal/2005/1212.htm](http://www.eidos.ru/journal/2005/1212.htm).
 21. Shaxov V. I. Bazova pedagogichna osvita majbutn`ogo uchy`telya: zagal`nopedagogichny`j aspekt [Tekst] / V. I. Shaxov. - Vinny`cya : Edel`vejs, 2007. – 383s.
 22. Shestopalyuk O.O. Struktura profesijnoyi kompetentnosti uchy`teliv pravoznavstva/O.O. Shestopalyuk/Osvita dorosly`x: teoriya, dosvid, perspekty`va: zb. nauk. pr.– 2014. –Vy`pusk 1(8). – S.145-153.

Виктория Прокопчук. МЕТОДИЧЕСКАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ УЧИТЕЛЯ ИСТОРИИ И ПРАВОВЕДЕНИЯ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ. В статье рассматриваются примеры толкования учеными ряда понятий, а именно: «компетентность», «профессиональная компетентность», «профессиональная компетентность учителя» и «методическая компетентность учителя». Наше видение составляющих элементов профессиональной компетентности учителя-предметника (учителя истории и правоведа) следующее: предметная (история, правоведа), психологическая, педагогическая, методическая, информационно-коммуникационная, личные профессионально важные человеческие качества (креативность, организованность, ответственность, ораторские способности, доброта, эмпатия и т.д.) и внутренняя потребность к постоянному самообразованию и профессиональному совершенствованию и росту. Все указанные компетентности комплексно составляют профессиональную компетентность, находясь в постоянной связи, и взаимосвязаны. Подробнее анализируется сущность профессиональной компетентности учителя истории и правоведа. Методическая компетентность является составной частью профессиональной компетентности учителя и предусматривает комплекс знаний умений и навыков учителя-предметника, необходимых для обучения школьников основам определенных наук (истории, правоведа).

Место методической компетентности в структуре деятельности учителя очень важно. Она завершает процесс формирования профессиональной компетентности учителя-предметника еще в условиях высшего учебного заведения и выводит студентов непосредственно на педагогическую практику. Наше видение содержания методической компетентности учителя истории и правоведа следующее. Учитель

должен обладать комплексом знаний, умений и навыков для реализации ряда методических задач: формирование исторических и юридических знаний учащихся; методика воспитания учащихся как на уроках истории и правоведа, так и во внеурочное время; формирование умений, навыков и компетенций школьников в процессе изучения истории и правоведа; понимание сущности и умение установить межпредметные и межкурсовые связи в учебном процессе (интегрирования межпредметных и межкурсовом знаний, умений и навыков учащихся); знание методов обучения и методика их использования; уроки истории, правоведа (требования к уроку, этапы подготовки, классификации типов, структура, подготовка плана-конспекта) проверка и оценка знаний учащихся и тому подобное.

В профессиональной деятельности учителя-предметника методическая компетентность является базовой для организации учебного процесса по изучению истории и правоведа.

Ключевые слова: компетентность, профессиональная компетентность, профессиональная компетентность учителя, методическая компетентность учителя истории и правоведа.

Prokopchuk V.Ie. METHODOICAL COMPETENCE HISTORY TEACHERS AND LAW AS CONSTITUENT OF PROFESSIONAL COMPETENCE. Examples of a number of concept interpretations such as "competence", "professional competence", "teacher professional competence" and "methodical competence of the teacher" are regarded in the article. We distinguish the following constituent elements of professional competence of teachers (teacher of history and law): subject (history, law), psychological, educational, methodical, informational and communicative, professionally important personal qualities (creativity, organization, responsibility, speaking skills, kindness, empathy, etc.) and internal demand to constant self-education and professional development and growth. All these professional competences stay in constant communication and are interdependent. Nature of professional competence of the teacher of history and law is analyzed in detail. Methodological competence is a part of the professional competence of teachers and provides a set of knowledge and skills of subject teachers needed for teaching students the basics of certain sciences (history, law).

The place of methodical competence of the teacher is very important. It completes the formation of professional competence of teacher in terms of higher educational institution and brings students directly to teaching practice. Our vision of methodical competence of the teacher of history and law is as following: the teacher should have a set of knowledge and skills to implement a number of methodological problems: the formation of historical and juridical knowledge of pupils; methods of education of students at the lessons of history and law, and during extracurricular activity; developing abilities, skills and competencies of students in the process of study of history and law; understanding the nature and ability to establish interdisciplinary and intersubject connections in the process of education (interdisciplinary integration, knowledge and skills of students); knowledge of teaching methods and methodology of their usage; the lessons of history, law (requirements for lessons, preparation stages, classification types, structure, preparation of a compendium) review and assessment of students' achievements.

In professional activity of a teacher methodical competence is the base for the educational process to study history and law.

Keywords: competence, professional competence, professional competence of teachers, methodical competence of teacher of history and law.

Стаття надійшла до редколегії 22.05.2017р.

УДК 378.011.31:373.2]:001.895

Іван Смолюк, Юлія Солодуха, Наталія Ясінська

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОГО ПРОФІЛЮ

У статті йдеться про використання інноваційних методів навчання у підготовці майбутніх педагогів, які будуть працювати з дітьми дошкільного віку. Зокрема, висвітлено теоретичні засади інтерактивного навчання; узагальнено теоретичний досвід використання інтерактивних методів у підготовці фахівців дошкільного профілю.

Ключові слова: інноваційні методи навчання, інноваційна діяльність, інноваційні технології.

Постановка наукової проблеми. Сучасні вимоги, які висуває суспільство до дошкільної освіти, набувають небаченої мінливості та динамізму. Соціально-політичні зміни, що відбуваються в суспільстві, потребують відповідного перенесення акцентів в освітній галузі. Тому, актуальним на часі є накопичення та швидке оновлення інформації,